

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz
hordva:
Egy évre 12 frt.
Félévre 6
Negyedévre 3
Egy órára helyben 1
Videkről egy hónapra előfizetést nem fogad-
hatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

Hirdetési díjak:

Ötször használt garmond sor vagy annak
tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvez-
ményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyitlőti cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállítás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1874 évi folyamára.

„KELET” előfizetési ára:

Egy évre 12 frt.
Félévre 6 frt.
Negyedévre 3 frt.
Egy órára 1 frt.
Egyes szám ára 5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-
kereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tisztelotpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Az új területi felosztás.

I.

(B.) Részünkről őszinte örömmel üdvözöl-
tük a ministeriumot már akkor, midőn érté-
sünkre esett, hogy a ministerium ezen kérdé-
ben a reform-zászlót kezébe vette, hogy az új
területi felosztást illetőleg a belügyministeri-
umban folynak az előmunkálatok s mihielyt
azok befejezettek, el fogja készíteni a belügy-
minister ur magát a törvényjavaslatot s azt
haladékkal küldi a ház asztalára.

Alig volt lap, mely be ne ösmerte volna,
hogy hazánk, különösen az erdélyi részek je-
lenlegi területi-felosztása ma már tarthatatlan;
ha közigazgatásunkat, igazságszolgáltatásunkat az
adók behajtását és ellenőrzését, a közbiztonság
fentartását, egészséges alapokra fektetve, ol-
csóbbá pontosabbá akarjuk tenni.

Mondhatni, hogy a belügyminister urnak
az új területi felosztást kezdeményező törvény
javaslatát, egy a kérdés megoldása szükséges-
ségét és sürgősségét előismerő közvélemény
előzte meg.

Ebből csakis azon következtetést lehetett
volna kivonni, hogy e kérdés a képviselők ré-
széről úgy, mint a haza magán polgárai részé-
ről oly kérdésnek fog tekintetni, melynek cél-
szere a lehetőleg gyors megoldásához, a
párt-különbség nélkül mindenki egész őszinte-
séggel s minden érdekeken felül emelkedve fog
hozzájárulni.

Most azonban, midőn a kenyértörés per-
cei közelednek, fájdalommal kell tapasztalunk,
hogy vannak, kik ezen kérdésből is nemzeti-
ségi kérdést faragnak, mások politikai tökéjök
gyarapítására szeretnék ezt is kizsákmányolni,
s ennél fogva néha még olyanok is, kik ma-
gokat per eminentiam reformereknek hirdetik,
készek a vidéki érdekeket és kiváltságokat le-
gyeztetni.

Sőt oly egyénektől is hallottunk, olvastunk
nyilatkozatokat, melyekből kilógtak a kü-
lönöző érdekek lábai, kikről jogosan feltehetük,
hogy a vidéki érdeken felül emelkedni képe-
sek és hivatra is volnának.

A belügyminister nézetünk szerint tappin-
tatatosan járt el, a midőn kimerítő indoklással
bocsátotta közre törvényjavaslatát és oly idő-
ben, hogy mindenkinek volt ideje bőven a tárgy-
gyal kellően megismerkedni, arról gondolkodni
s ha kedve volt hozzászólni.

Most rajtunk vidékieken volna a sor,
hogy a vidéki érdekeket rendeljük alá, térjünk
le a gáncoskodás meddő teréről s lépjünk a
positivitás terére, megmondva, hogy a törvény-
javaslat mely elveit vagy s-ait tartjuk hiányo-
soknak, utánatérve azt is, a mit helyébe ten-
nénk.

Ha a minister és képviselő urakat ma-
gunk tartóztatjuk el attól, hogy ők az állam
érdekei magaslatára emelkedhessenek, magunk
is leszünk okai, ha az új területi felosztás fél-
szeg mű lesz s ha képviselőink a régi utasítás-
sal ellátott követek sorsára jutnak.

Szükségesnek tartjuk újból hozzá szólni a
tárgyhoz azért is, mert a mint látjuk, az or-
szággyűlés csak a 21-es bizotmány munkálata
befejezése után fogja a törvényjavaslatot tár-
gyalás alá venni, s még az is meglehet, hogy
maga a javaslat még egy retortán szűrődik át.
E szerint van még ideje a kérdések tisztázá-
sához hozzájárulni, s kiki bármilyen szerény kör-
ben mozogjon, hordhat hasznavehető anyagokat
az új épület felépítéséhez.

Cikkeinkben csakis az erdélyi részek
felosztására fogunk kiterjeszkedni, legfennebb
ott érintve egyes magyarországi megyét, hol
azok és ezek egymással conterminálódnak, sőt
egymásba ékelve vannak.

A történetek bírálásában nem fogunk po-
lemicus modort követni, hanem e helyett el-
vekkel kívánunk győzni.

A ministeri törvényjavaslatl szemben ál-
láspontunk következő: Mi azt hisszük, hogy a
javaslat helyes alapokra van fektetve, azonban
néhány módosításokat szükségeseknek tartanánk
s azokat positiv alakban is elő fogjuk adni.

— Adóhátrálék kimutatása. A pénzügy-
ministeriumhoz sürden érkeznek az adóhivatalok ki-
mutatásai az adóhátrálékok felől. Mihelyt ezen jelen-
tekek rendszeresen összeállítva lesznek, mindazok
nevei, kik 500 forintnál több államadóval hátrálékban
vannak, a „Budapesti közlöny“-ben közzétételnek. Már
a jelenleg beérkezett kimutatásokból kitűnik, hogy
nem a „misera plebs contribuens“ az, mely adóját
le nem rója, hanem a legvagyonosabb földbirtokos
osztály az, mely hanyagságból vagy gondatlanság-
ból az államot megillető adók lerovásában legtöbb
késedelmet tanusít.

— A vasúti és pénzügyi albizottság 27-iki
ülésében folytatta a keletvási ügyében beterjeszt-
ett pótljelentés tárgyalását, és a 2. lap 6. kiker-
désig haladt a 4. 5. melléklettel együtt.

Az 5. melléklet 33. lapja végén és a 34. ele-
jén az igazgatótanács jelentésében az mondatik,
hogy a gyulafehérvár-marosvásárhelyi vonal még
1871 november 20-án adatott át a forgalomnak s
csak 1872 szeptemberben volt a fölülvizsgálat. Erre
vonatkozólag kérdi az albizottság: miért történt a
felülvizsgálat oly későn?

Ugyazon okmány 35. lapjának utolsó ki-
kezdésében azon kérdésre, hogy a kölcsönvett 15
millió 200000 forint felül még mennyi összegre lesz
szükség, hogy a pálya végre kiépíthessék, az igazgató-
tanács beismeri, hogy erre egész pontosan válasz-
szolni nem képes.

Föltűnt az albizottság előtt, hogy ezen köl-
ségvetés emelkedik időszakonként. Mert míg az igaz-
gatótanács a 75 millió névleges alapítási beépítése
után első felterjesztésében 8 millióra teszi a még
hátra levő szükségletet, az később 13 millióra, azu-
tán 15.200.000 frtra s most már majd 18 millió
frtra emelkedik? lehet-e csak némileg szakavatott
és szabályszerű számítással ily roppant különbség?

Képviselői közgyűlés.

Kolozsvár, január 28. 1874.

A képviselői többségének tegnap igen szomo-
ru napja volt; ki kellett ütnie fenéki azt a keserű
pozarát, melyet azon jó reménységben töltögetett
vala meg, hogy majd megissza a főispán és a kisebbség.
E reménység azonban megcsalta, s beteljesült
a szó teljes értelmében a példaszó: „a ki másnak
vermet ad, maga esik bele.“ A fűskő egyik fő na-
tadora, Bokros Elek ur jobbnak látta meg sem je-
lenni, hogy ne legyen kénytelen végig hallgatni azt
a lesújtó ítéletet, melyet a jegyző a ministeri leirat-
ból fejére olvasott. A triumvirátus másik két tagja
Simon Elek és Frits Albert urak bátrabban visel-
ték magukat s nemes resignatíval végig vezeklették
bűneik büntetését és csak annyi satisfactiót vettek
magoknak, hogy kiábrándulásuk és csalódásuk ke-
serveinek remegő hangon, de ékes szavakban kife-
jezést adtak. Ez urak tekervényes okoskodás és ma-
guk mentegetésének záravarában igen jól esett hal-
lani a Ferencz József képviselő ur azon őszinte con-
fessióját, hogy „tévedni emberi dolog“ s utólag meg-
győződött arról, hogy a többség, melyhez ő is tar-
tozik, eljárásában csakugyan tévedett s így a mi-
nister teljesen correct járt el, midőn a törvénytelen
határozatot megsemmisítette. Volt egy igen komi-
kus epizód is, melyet Nagy Lajos képviselő ur in-
scenizált. Nemes bosszúra gyuladva kijelenté, hogy
kijelölő bizottsági tagságáról újra lemond, még pe-
dig egyfelől azért, hogy lapunk közlebből nem
átalotta őt baloldalnak declálalni s ő ily meg-
szégyenítő gyanúsításoknak többé kitenni magát nem
akarja; másfelől azért, mert most is akadt oly kép-
viselő, ki a bizottsági többséget pancsovaiknak ne-
vezte. E neveléses indoklásra megkapta ugyan
a helyreigazítást, de legyen szabad nekünk is any-
nyit megjegyezni, hogy ha a többség nem is pan-
csovai, de a vezérek közt aligha nincs egy pár oda-
való származású s ezeknek e legújabb fiaskója per
evidentiam meggyőzhetette a többséget, hogy nem jó
pancsovai bajnok után indulni a magyar embernek.
A tragikus omikus gyűlés vége a lett, hogy a mi-
nisteri leirat tudomásul vétetett s megejtettek a kijelölő,
igazoló, bíráló bizottsági választások, továbbá a vá-
lasztási einökökre s a 18 vizsgáló bizottsági tagra
is szép csendesen beadattak a szavazatok. Egyéb
baj nem történt. A gyűlés folyamának részletesebb
rajza innit következik:

Elnök: Filep István főispán; jegyző: Lugosi
István.

Jegyző felolvassa a ministeri leiratot, me-
lyet lapunk tegnapi számában közöltünk.

Elnök: A felmerült vitára nézve a candidá-
ló bizottság feladatát illetőleg, minden kétség ellé-
vén eszlatva, nem tart egyebet hátralevőnek, mint
hogy a ministeri leiratrak elég tétessék.

Frics Albert: A leirat szomorú példáját
tünteti fel annak, hogy miben áll autonomikus jo-
gunknak legfőbbike, a tisztviselő választása. Nézte
szerint a leirat mindenre megfelelt, mit a lehető
sötét információra felelhetett, csupán azon indokok-
ra nem, melyek a bizottságot eljárásában vezették.
Ő excellenciájának, mint eljárásából kivehető, az
autonomikus jogok nem tartoznak kedvező tárgyai
közé. Jobban szeretné, hogy maga a minister nevezze
ki a hivatalnokokat, hogy sem az önkormányzati jo-
gok így megfélésgitessenek. Ez azonban lehet a
minister meggyőződése és azt nem is kárhoztatja,
de azt sajnálja, hogy ép Kolozsvár számára magya-
rázza így a törvényt. Azzal indokolják a törvény
ilyenmő intézkedését, hogy az alkotmányos parla-
ment befolyást szerezzen magának, ha csak ez vol-
na, nem panaszkodna, de ő Excellenciája határozottan
kimondja, hogy sem a képviselő, sem a candidáló
bizottság, hanem a főispán kezében van a kijelölés
joga. Ily eljárásra Kolozsvár sem régi, sem jelen-
legi érdemeinél fogva nem méltó; e törvény szóha-
tott a sorok között a kifelé gravitáló nemzetisé-
gekre nézve, de nem Kolozsvár számára. Minden-
rosznak van azonban jó oldala is s itt épen az, hogy
a minister leiratában maga is törvényt magyaráz,
mit az országgyűlés üléséje alatt nem lehet, he-
lye és jogossága volna tehát fellebbfolyamodásnak
az országgyűléshez. A ministeri leirat második ré-
szében a kormánybiztos iránti határozatot törvény-
telennek mondja, mivel nem volt kitűzve napirendre.
E feltevés határozottan nem áll, mivel ez irányban
tett indítványát visszavette s csak a candidáló bi-
zottsághoz intézett interpellációból keletkezett a ha-
tározat, a mint erre az országgyűlésen is van példa.

A bizottság minden tagja felett az interpellációra
s ebből kitűnt, mily törvénytelenül járt el ama cson-
ka bizotmány, mely mint ilyen még feliratot is kül-
dött, holott csak a képviselőnek van felirási joga;
ez okból kérték kir. biztost, de nem törvény ma-
gyarázatot. Ily indokokra azonban a minister nem
hallgatott, valóságilag azért, mert nehéz lett volna
rá felelni. E helyett maga is törvényt magyarázása
ereszkedett s így az országgyűléshez intézendő fel-
iratnak helye van, mivel a leirat is rámondható,
hogy a minister törvénytelenül járt el. Tekintve
azonban az országosan súlyos állapotokat s tekintve,
hogy a minister sem ülhet rózsás párodon, a hatá-
rozatot megsemmisítését tudomásul kívánja vétetni,
fentartva azonban, hogy a kiegyezés újabb meghi-
sülésének esetén, az országgyűléshez folyomodik. A
kir. biztos kiküldése iránti kérényt a minister is
csak azért semmisítette meg, mert nem volt napi
rendre tűzve, ő tehát ezt új napirendre kívánja
tűzteni.

Száz Szó Domokosnak pár szava van, az
előtte szóló beszédre; melyben szeliden szólva némi
mistificatiót lát, lehető röviden kíván a tárgyhöz
szólni. Frics indítványának első részét, mely a le-
iratot tudomásul veszi, maga is készséggel elfogadja;
a mi indítványának második részét illeti, azon nézet-
ben van, hogy az indítvány ha írásban beadatik
kitűzhető, jogában állván mindenik bizottsági tagnak
bármiféle indítványokat tenni. — Ha jól vette ki
Frics beszédéből, ő kettős támadást intéz a miniszter
és a bizottság ellen. Az első megtámadja a törvényt,
mintha azt ő hozta volna; nézetem szerint ha sujt-
tani akart, a csapást az alkotmányos országgyűlés
fejére kellett volna mérnie. A minister azonban kö-
teles őre a törvénynek s ha mindjárt csak a főispánt
illetné is a candidálási jog, mit ő ugyan nem oszt,
akkor sem a minister volna annak oka. — A fen-
forgó ügyben az hat rá keserűen, hogy most midőn
annyi nemzetiség akarja megrendíteni a törvény tis-
teletet, ép egy magyar város, Kolozsvár, is az, mely
ellenzésével az alkotmányos törvény erejét gyengíti.
— Mi előtte szólónak fazon állítását illeti, hogy a
candidáló bizottságnak nem volt joga határozni, mi-
után két tagja kilépett, megjegyzi, hogy ily módon
bármely testület működését megsemmisíthetné egye-
len tagja, ha a neki nem tetsző tárgy vitatásában
nem venne részt. A másik hiba, mit előtte szóló a
bizottságnak felró az, hogy a miniszterhez feliratot
küldött, szeretné, ha törvényekkel támogatná e jog
nem létét, midőn az állam bármely polgárának is
joga van a felírásra.

Végte annak vitatásába, hogy mi szabad vagy
nem szabad a ministernek, részéről nem ereszkedik,
nézete szerint azonban a törvényben nem törvény-
magyarázás, hanem a törvény végrehajtásáról van szó
s ez pedig a minister kötelessége.

Frics Albert: Rövidebb lesz, mint előtte
szóló ígérte, de nem tette. Szász D. mistificatiót,
ő meg mephistoi fogást talál mint eddig úgy most
is előtte szóló beszédében. A város nem cselekszik
törvény ellen s pancsovai dolgokkal vádolni lehet
csattanós, de nem tiszta dolog. A mi pedig a felira-
tozási jogot illeti, esodálkozik, hogy előtte szólónak
nincs tudomása a város statutumairól, mely szerint
a felírás joga a képviselőletet illeti. Indítványát fon-
tarta. Minden város szervezkedett már, mi vel sehöl
sem tette magát ellentétbe a várossal a főispán, ke-
vesebb volt a hatalomszomj és erőszakoskodás, mely
mellett mindig mondták, hogy jót akarnak, de el-
lenkezőleg cselekesznek.

Elnök: megjegyzi, hogy eddig sem volt szo-
katlan dolog a bizottságok felírása; a virilis névsort
megállító bizottság is a ministerhez intézett kérdést
a Jakab E. ügyében.

Frics A.: Akkor nem volt ellentétben a
képviselettel ama bizottság.

Ferencz József az ember legszentebb
kincsének tartja meggyőződését s ha ő tiszteletben
tartja a másét, kéri hogy őszintén, leplezetlenül mond-
hassa el a magáét. Először is a ministeri leirat datu-
mára van megjegyzése, az ugyanis 13-ikára van té-
ve s így csak két hét múlva került az ügy tárgya-
lás alá: csak azért hozza ezt fel, mivel rendszeren
őket vádolják a szervezkedés ügyének késleltetésével.
A leiratban különben 3 momentumot lát. Először
megsemmisíti a miniszter a bizottság határozatát, ő
ezt egészen rendjén látja, mert ama jegyzőkönyvi ha-
tározat valóban törvénytelen volt. De tévedni em-
beri dolog s a mint a városi bizottság tévedett, úgy
a leirat 2. részében a minister is. Törvényt csak az
magyarázhat, a ki hozza s ezért csak az országgyű-
lés és nem a minister tartja a magyarázatra joga-
sítottnak. A leirat harmadik része a kormánybiztos
kiküldése iránti kérés meg nem hallgatása, melynek
tárgyalására nézve Szász D. külön indítványt kián ró-
s érő a mai közgyűlést endőli közé sorolja a tárgya-
lás kitűzését. Egyébként is osztja Frics indítványát.

Grossz Gusztáv. Az előtte szóló oly kö-
rűlményre tett megjegyzést, mire a főispán is felel
hetne, de mivel a dolog köztudomás, maga is meg-
mondhatja, hogy a leirat eddig a Hefly ügy mi-
att nem tárgyalatható. Van tudomása róla, hogy
a főispán előbb akarta az ügyet tárgyalatni s a
vámügyi bizottság kérte fel a halasztásra. A mi a
magunk és a minister tévedését illeti, azt tudja,
hogy mi tévedtünk s örvend, hogy ezt beismerték,
de a minister nem magyaráz törvényt, hanem csak
a határozat megsemmisítésének indokait sorolja fel.
A királyi biztos iránti indítványt most nem látja
tárgyalatónak („nem is akarjuk“ jobbról). Az erre
vonatkozó eddigi határozatot maga is törvénytelen

nek tartja, mivel ha mind felelhetek is a eand. bizottság tagjai az interpellációra, nem felelt az előzők és a többiek is csak mint magánosok s nem mint bizottsági tagok felelhettek.

Simon E. oly érveléseket hall, melyek a bizottság határozatát compromittálják. Már Szász D. nek korai fenyegetésére a ministeri leirat iránt, mondta igazságtól gyűlöletet magunk közt, mert ő nem ismer sem monarchiában, sem republikánus oly hatalmat, mely jogokat adna és ne venne; ő tehát látta az eredményt előre. Eddig nem is volt az ily eljárásra szükség, mivel sohasem történt meg, hogy a főispán olyan embereket találjon, kik annyira iszlálják magukat a képvisellettől s ambíciójukat abba helyezték, hogy a város érdekeivel magukat ellentétbe tegyék. A leirat két feliratra válasz egyik a bizottság s másik a főispán leirata, melynek a minister annyira eleget tett, hogy sok helyt a főispán szavait leiratába szóról szóra átláptatálta. Az első a megsemmisítés, miből a ministernek joga van; a második a törvényt magyarázás, melyben annyira megy, hogy az első pontban, mely valószínűleg elfutotta mások figyelmét, határozottan kimondja a minister, hogy a kijelölési jog a főispán kezébe van letéve. Nem tudja, honnan vetette ezt a minister, midőn a törvényben az áll, hogy a bizottság egyhangú szavazata esetében a főispán nem is szavazhat. Már a 2. pontban a minister azt mondja, hogy a bizottság legalább 3 egyént tartozik jelölni, s itt már helyesen magyarázza a törvényt. Egyébiránt Kolozsvár nem Paescova. A megsemmisítésbe különben belenyugszik, a kir. biztos ügye kitűzhető, de ő azt sem kívánja.

Szász D. komoly személyes ügyben kér szót. Előtte szóló képviselő azt mondta, hogy nem hitte volna, miszerint a főispán három olyan egyént találjon, kik abban találják ambíciójukat, hogy a város érdekeivel magukat ellentétbe tegyék. Nem tudja mit mondanak társai, de részéről a leghatározottabban s a legünnepélyesebben itt a gyűlés színe előtt e vádat visszautasítja. 20 év óta él Kolozsvár kebelén, de a város érdekeit mindig szívén hordozta s azt előmozdítani mindig kedves kötelességének tartotta. (Igaz! balról.) Ellene van nem a város érdekeinek, hanem azoknak, kik törvénytörést törvényesítésre halmoznak s a város tekintélyét compromittálják.

(Folyt. köv.)

A kolozsvári nemzeti színház kérdéséhez.

T. Szerkesztő ur!

Engedje meg az ismert „audiat ut altera pars“ latin mondásánál fogva, mit a „M. P.“ szerkesztője, ha nem ért meg, értelmestessé magának valamelyik 8-dik osztályos tanuló által, becses lapjában néhány szót elmondhassunk azon intézetéről, melyet mi erdélyi érdeklődők, kiválóan mi kolozsváriak tartunk fön. Egyezik nézetünk az önével vagy nem, kérjük adjon sorainknak helyet, mert mint a szesz az átpárolás által, úgy az eszmék a megvitatás szűrőjén át tisztulnak.

Ha fájdalmasan nem győződünk volna meg, hogy a t. cz. színházi választmány a „M. P.“ jónása szavain bogár után indul: sokott erdélyi szörénységünkkel hallgatnánk, de midőn látjuk, ezen impulusra meghívja Paulait, — még 100 frt utikölt-

seget is utalványozva neki — kénytelenek vagyunk szólni.

A kolozsvári nemzeti színház erdélyi, első helyen kolozsvári; a választmány helybeli.

Mi az oka mégis, hogy ez gyermekies naiv-sággal Pestről hozat magának tanítót?

Talán az, hogy Kolozsvárt 27 évvel (1811—1838) előbb épült nemzeti színház, mint Pesten?

Vagy talán az, hogy Szerdabelyi, Lendvai, Benza, Dériné s a többi minden jelese a magyar Tháliának Kolozsvár képzetje?

Vagy talán az, hogy Gyulai Pál, Salamon Ferencz, Kemény Zsigmond stb. a régi Erdély szílistái?

Avagy, hogy a „rámolni“ (räumen) beállítani (einstellen)“ igaz magyar szavak építője, Pest, jobban tisztában beszél magyarul, mint a paraszt magyar beszédű Kolozsvár?

Nem tessék föl ezt egy Mikó Imre gr. Pál Sándor, Sándor József s a többiekre; nem mert másként sokszor bizonyították ők már be hasafiságukat; de bár föltenni nem akarjuk, látjuk, a tévedés útján járnak.

Nemo profeta in Patria, de ez csak a tömegre illik, szakértő testületnek ez után indulni székén.

Tudhatná a szính. választmány, s ha körülnéz meg is fog győződni, hogy van nekünk emberünk a színűgy vezetésére keblünkben itt helyt, és pedig nem csak egy.

Avagy 1871. óta annyira súlydöntünk volna, hogy első szavára higgyünk egy nem hivatott, de hivatlan profétának? hogy azonnal elfogadjuk a nagát kináló nemtőt?

Tagadom. E nem önteleltetés, nem önbizalmatlanság, hanem egy megdöglő lépés. Okadatoklatlan habozás. Gyerekes kapkodás a távoli után, midőn a felszegi szemek a rötkedő lepke után szaladva s beleesik a lába előtti árokban.

Ez csak a különben általunk nagyon tisztelt színházi választmánynak ez utóbbi két év baleredményeiből megmagyarázható tévedése.

Kérdem: Minek nekünk ide Paulai? Az a Paulai, a kit mint gyenge színészt ismerünk, a kimint rendező a pesti nemzeti színháznál örökre lehetetlen-tette magát; a ki hatalmával úgy élt, hogy a személyzet rokonszenvét megszerezni nem bírta; a kinek alkalmazása neje szerződését is maga után vonná, a mi pedig a mi személyzeti viszonyaink szerint teljesen sárba vetett költséget okozna; a ki művezetői képességét visszafelé bizonyította be s mégis nekünk drágább lenne, mint a bécsi új nagy opera művezetője; a ki mint br. Orczy intendáns jó tanácsadója a pesti nemz. színháznak, egy év alatt 90,000 frt deficitet okozott, a kinek most is még feleszámú tisztázatlan ügyei állanak a belügyminis-ter előtt.

Ennek a P.-nak adott volna az erdélyi nemz. színházi választmány ntiköltséget az ideutazásra; ettől várja üdvét, a kolozsvári nemzeti színház újja-teremtését?

Valóban gyenge gondolat!

Magunkat, Kolozsvárt gyaláznám meg, ha el-hinném, hogy a választmány e lépését jól meggon-dolta!

És, ha magam is benne volnék, azégyeleném, hogy Jónás után indultunk.

De még nem késő; még nincs megkötre a szerződés.

Azért elmondám mit gondolunk Jónással szemben mi, a közönség legnagyobb és pedig mert anyagi érdek nélkül, biggadtan gondolkozó része.

De Mari nem hitt szavainak.

— Igaz-é — kiáltá, s Silviohoz fordult — igaz-é hogy önök csak tréfálkoznak?

— A nagyság férjének ez szokása grófné, — viszonzá Silvio. — Egy napon merő tréfából felpo-fozott, tréfából átlította egyszer sapkáját, most ismét tréfából elhibázott... s ez uttal már rajtam a sor folytatni a tréfát.

E szavak után ismét elkezdett felém czélozni a nóm jelenlétében! Mari lábához borult.

— Kelj fel, minő gyalázat! kiálték dühösen, és ön uram, hagyjon fel egy szerencsétlen nő kin-zásával... akar-e már löni vagy nem?

— Nem! viszonzá ő; ki vagyok elégitve; láttam arczodon a zavart, a rettegést, kényszerítet-telek ujjal reám löni, ez elég visszatörles volt nek-em... most átengedlek lelkiismeretnek.

E szavak után az ajtó felé indult, a küszöbön megállt még egyszer, — visszafordult s kilátte go-lyóját, alig oda is pillantva, szorosan az enyém mel-lé a képre.

Ném ez alatt ájtultan rogyott le: a cselédesség borzadva nézett utána, s meg sem kísérelt letartoz-tatni. Lenent az udvarra, előszólitá kocsiát, s mi-előtt kábultságomból magamhoz térhettem volna, tota hajtattat.

A gróf elcsúszott. Elbeszélés felfejtő előttem végéig ama történetnek, melynek eleje annyira meg-hatott volt, s melynek hőseitől elváltam, hogy soha ne találkozam vele többé.

Midőn Ypszilantis Sándor a törökök ellen fegyvert fogott, Silvio is hozzá csatlakozott. Egy szabadsápat feletti parancsnoksággal volt meg-bizva s a bir azt mondja, hogy a Skulansany-i út-közben esett el.

Mielőtt tüzetesen nyilatkoznám, megjegyzem hogy ezt csak röviden teszem; mivel most az idő, rövidsége miatt egyelőre csak figyelemzetni s viz-sza akarom tartani a n. t. színházi választmányt a n. t. alatti elhamarkodott lépéstől, mely borut vetne az 1811-iki dicső alapítók ünneláldozása tiszta egére.

Utóbb, ha a t. szerkesztő ur megengedi, bő-vebben kifejtjük nézetünket e lapban; addig ki-mondjuk:

a.) kívánjuk főtartatni a választmány közvet-len befolyását;

b.) intendatura, igazgatóság vagy bármely né-ven nevezendő kebl kezelés fentartását; tehát sem-mi esetre válalkozónak átadást;

c.) végleges, vagy legalább 3. évre állandósi-tást nyugdíj alap megkezdésével;

d.) óhajunk hely belitendáns, megjegyez-ve egyuttal, hogy legörömestebb látnók e helyen br. Huszár Sándor urat. — Az intendáns oldala mellé a munka megosztása végett, — „választmány kiküldöt-te“ vagy más névvel, — mert a ezim nem határoz — olyan egyént, a ki sok éven át tényekkel bizonyítot-ta be életrevaló szakképzettségét, de színművész ne legyen. Ilyent is talál keblében a választmány, nem kell messze mennie.

e.) Kérjük, hogy a meglevő színtársulat ne zúlatassék szét, hanem ellenkezőleg ennek minden meglevő igazán fennállható ereje — milyenek Kovács, Némethy s a többi annyi jó, derék tag — együtt-tartassék;

f.) kívánjuk a dráma, vígjáték, népszínmű és teljes opera társaságot, mellőzve az operettet.

Addig is videant consules.

dr. 7)

Észrevételek a magyar kereskedelmi törvénytervezetre.

(A biztosítás ügy specialis törvényt kíván)

(Folytatás.)

II. A biztosítás ügyi codificatio újabb iskolája.

Hogyan jutott a kereskedelmi törvény terve-zője azon iskolába, mely a biztosításügyet a keres-kedelmi törvény keretébe foglal, már azért is tanúságos lesz kutatóunk, mivel egyuttal azt is látni fogjuk, hogyan fejtett ki egy újabb iskola, vagyis látni fog-juk, hogyan fejtett ki idővel a specialis biztosítási törvény szükségessége.

Mint tudva van, a biztosítás ügy kezdetét a tengeri biztosítással vette, s az erről szóló codifica-tio, rendeletek és törvények alakjában a XIV. szá-zadig felmentek. S mivel a tengeri biztosítás tár-gyát kiválóan kereskedelmi áruk képezték, s a biz-tosítási kísérletet kereskedőházak és társulatok ázták, még a század elején is a következett be, hogy az első császárság alatt, 1807-ben, a code de com-merce, a tengeri biztosítást a kereskedelmi törvény-be foglalta: valamint a tűzbiztosítás is a polgári törvénykönyvben néhány paragraphust kapott.

A biztosítás ügy akkori állásában e kezdet je-lentékeny esemény, a baj első láncszeme mégis itt van.

Mert a latin eredetű nemzetek, átvén a na-poleoni codexet, s vele a tengeri biztosításokról szóló törvényt is, biztosítási törvényhozásuk további mun-kálatait is ezen alapra akarták állítani; pedig hogy mily nehezen megy, elég utalnunk az év elején le-folyt belga törvényrevisiora mely egyes definitiok babeli zavarával napokig küzdött.

A másik az, melyen sok laicust szintén e fo-galom tömkelegébe érkezik, a kereskedő világ azon kedvező szójátéka, hogy az ügynök polizotárul; mi-ből azon még nagyobb képtelenség nőtte ki magát, hogy a biztosítás ipar, s mint ilyen biztonságos ter-mel; a szabad ipar és szabad kereskedés apostolai által formulázott azon gondolat, hogy ha az üg-ynök polizot, akkor a társaság biztosításárul, s e szerint a biztosítás kereskedés: nem csak sok téve-dést, de egyszersmind azon calamitást is előidézte, hogy a biztosítást a részvényes társaságok nyereszke-dő üzleté alakítsák, — s e miatt a biztosítás még a mi kereskedelmi törvénykönyv tervezetünkben is a vétel, bizományi, szállítási, közraktári üzletek közt foglal helyet, s azokkal ugyanazon általános szabványok biztosítási ágyába szorítottatott.

Ha a biztosítás kereskedés, s így kereskedel-mi törvény tárgya, miért nem kereskedelmi ügyet tervező szerint a banküzlet; vagy ha a banküzlet a III. kötetben nem tárgyaltatott, miért tárgyaltatott a biztosítás? Egyébaránt — a nélküli, hogy a felett, hogy kereskedés-e a biztosítás vagy sem? messzi vezető elméletekbe bocsátkoznánk — megoldja, mi hozsánk legközelebb áll, az összes kereskedelmi tör-vényhozás, mely azon tételből indul ki, s ezt tény-leg követi is, hogy a biztosítás, ha részvényes tár-saság üzi, akkor — kereskedelmi üzlet: ha pedig biztosítási társaság üzi, akkor már nem üzlet, nem kereskedés.

*) Ez annyira fontos ügy érdekösen történő felazólás soknak szívesen nyitunk tért lapunkban, most is, jövőre is. Mi Paulai ur szerkesztésére ellen nem azért nyilatkozunk, mi-vel nem idevaló, hanem jmel mint lapunk közelebb is ki-jelenté, szerződéses tulságos terhet róna színházunkra s a jó-vő szerződésekre vezedelmes következményei lehetnének.

Szerk.

Derekán török kettő a forgalmat, mintha má: is előre nem vetne árnyékot azon kétes jövő, mely-ben a banküzlet s különösen a biztosítás, mint a mely nálunk a banküzleteket is magában foglalja a kereskedés forgalma alól magokat emancipálják s a nemzetgazdaságot családjában önállóan fognak sze-repelni.

Hogy ezen irányt a biztosítás külföldön már megkapta, mutatja, hogy a kultura zászlóvivői Francia-, Németország, Anglia, Északamerika már nem kereskedelmi, hanem specialis törvény által sza-bályozzák.

Anglia 1862. aug. 7-ki társasági törvénye, a a biztosítási törvényeket letárgyalván, a biztosítást, mint üzletet a polgári és büntető törvénykönyv alól nem akarja kivonni s mi történt? az, hogy 1870-ben az életbiztosítást már külön biztosítási törvény alá helyezte, mit 1871 és 72-ben nagy gondnal re-vidiált.

Franciaország 1867. jul. 24-én meghozván, társasági törvényét, a biztosító társaságokat kihagytá s a kormányt odautasítván, hogy a biztosítást speci-alis törvény tárgyává tegye: a franciaia kormány 1868. jan. 22-ről külön biztosító társasági törvényt bocsátott ki, melynek első része a részvényes, a má-sodik a kölcsönös társaságok szerkezetét s ügylet-rendjét szabályozta.

Németország utolsó e részbeni törvényhozási ac-tusa, az 1870. jun. 11-én kelt birodalmi törvény, letárgyalta ugyan a társaságokat; de miként Francia-or-szág, a biztosítást specialis törvénynek hagyta fenn s szervezte tárgyalás alatt van.

Északamerikában, hol az egyes államok intéz-kednek felette, szintén külön biztosítási törvényeket alkottak.

Ausztria szintén külön törvény által fogja megoldani. E lévén külföldön az irány, szintén épen napjainkban a pénzvilág több bankot és biztosítási társaságot látott megrendülni, összeomlani: az elő-tünk fekvő törvénytervezet soránysága, melylyel a bank s azon kicsinylés, melylyel a biztosításügyet letárgyalta, lehetlen, hogy azon kérdést ne merítse fel mindenkinél: vajjon a krach után nem nyilatko-zik a tervező oda, mivel az osztrák kormány év előtt a világot meglepte, miszerint részvénytársasá-gi törvénytervezetében a biztosítást nincs miért ke-reselni, mert nincsen benne.

E tervezet legfőbb az iparvállalatokat elégití ki. De ha a közlekedési eszközöket (93. §.) külön törvénynek hagyta fenn, akkor a biztosítás azonnal mint ilyes kínálkozik s ki lehet mondanunk, hogy a banküzletre nézve, mivel biztosító társaságaink szin-tén foglalkoznak, a szédelgéstől saturált korszellem a tervezetet már is tul szárnyalta s a biztosításügy-re nézve pedig a korigények színvonalára se emel-kedett. Valamint ki lehet fejezndük azt, hogy min-tán a biztosító társaságoknak alapítása, fundálása szor-vezés költsége, igazgatása, elszámolása, liquidálása, minden mák vállalatétól annyira eltér: axon amicabili confusio, mely eddig mint titkos baj kezeltetett, épen e törvény által adatik át a nyilvánosságnak, még pedig a biztosításügy hitelének rontására.

Hogy a mondottakban igazunk van, az összes külföldi biztosításiügyi codificatiót hozsuk fel a mel-letünki érvelésre.

† Livingstone.

Egy tegnap, távirat jelenti hogy a hírneves uta-zó meghalt afrikai utazásai közben és csak bebal-zsamozott teste érkezhetik vissza hazájába, hová oly régen várják s honnan többször elindultak felkeresni az ő elvesztett nyomait. Alig másfél éve annak, mi kor az összes európai sajtó tele volt a hírrel, hogy már elhunytak híresztelt férfit sikerült ismét meg-találni. Még emlékeünk mindnyájan ez eseményre.

Livingstonet a Nilus-források fölfedezésének és Afrika belseje megismerésének vágya ragadta az im-meretlen vad vidékre, hol oly sokszor is élete fe-nyegetre volt. Szólt lapunk másfél év előtt igen részletesen Livingstone utazásáról, a fölkeresésére in-dult expeditiókról, föltalálásáról, stb. Ő a legnép-szerűbb utazóknak egyike volt, kiről örömes volt hírt mindig az olvasó s kinek nevezetes felfedezései élén-ken foglalkoztatták a tudományos világot.

Született 1817-ben Blantyreben, Skócia egyik városkájában, hol atyja szerény then-kereskedő volt. Livingstone, mint gyermek egy gyárban dolgozott, de a közben sokat olvasgatott s a tanulás iránt oly vágy fejlődött benne, hogy mihelyt a szülőházéke mellől szabad ideje nyílt, előadásokat ment hallgal-ni. Így hallgatta, mint magán tanuló, a glasgowi egyetem előadásait is. Az utazási vágy régi volt ná-la, s hogy annak eleget teheszen, hitéltitő óhajtott lenni. A theologia mellett azonban az orvostant is hallgatta. A londoni hitéltitő társulat tagjai közé lépvén 1840-ben valóban utra is kelhetett, mint missionarins. Dél-Afrikába ment és 16 évig maradt ott, leginkább a becsúsnak vad törzsei közt, kiket erkölcsökre és vallásra oktatt. Közben nagy utakat tett, oly helyeken, melyek a civilizáció emberei előtt teljesen ismeretlenek voltak. 1853—56-ban Afrika déli részét egészen keresztül utazta Loandától Quili-maneig. 1857-ben tért vissza Angliába, hol már megelőzte őt a hír, mely időközben megjelent érte-sítései és leírásai folytán annyira fölkapta. Kitten-tésekkel fogadták tehát, s nem sokára közép afriká-

kosulnak is kineveztek. Ismét visszautazott tehát Afrikába, s 1858–59-ik Zambesi vidékét vizsgálta meg.

Livingstone 1866. márciusban elindult Zambesiből délre, de szerencsén szolgál nem sokára megelégtették a nehézségeket, s ott hagyták őt. Csak kevés kísérettel folytatta tehát útját, de a kevesek is nemsokára visszavágytak s Livingstone képtelen volt őket lebeszélni. Azonban kutatásainak eddigi eredménye által sarkalva, ő egymaga is kész volt továbbtolatni az utat. Szolgái ott is hagyták, s hogy szívenylenet eljárásukat némileg megtegyék, s a birt konzulság feleltetvonalásától megmeneküljenek, azt híreztették, hogy Livingstone meghalt.

E hír elterjedt aztán Angliában, s onnan mindenfelé. Később azonban megczáfólast nyert, mert Afrika belsejében egy európai fehér ember nem oly valami meglevő dolog, hogy ne beszéljenek felőle a hol megtörtént. Így egyik hír a másiknak adta, hogy itt és ott egy angol láttak, ki aztán tovább ment. Végre sikerült kideríteni, hogy ez az angol csakugyan a rettenthetlen utazó, de hogy hol van, senki sem tudhatta.

1871. évi jan. 22-én az angol királyi földrajzi társulat elhatározta, hogy expedíciót szerez, melyet Afrikába küld Livingstone fölkeresésére. El is indult az. Hanem Bennett ur, a „New-York Herald” szerkesztője, ki ez időben Párisban volt, ezt a dicsőséget Amerikának akarta megszerezni, s lapja egyik sokat utazó levelezőjét, a fiatal Stanleyt, pénzzel és emberekkel ellátva, szintén Afrikába küldte. Valóban Stanley volt az, ki Livingstone-t 1871. nov. 10-én hosszú barangolás után megtalálta Udsidsiben, a Tanganyika-tó partján. A civilizációtól szász meg szernyi mérföldre, rongyos ruhában, egy csoport arab közt pillantotta meg. De azért nem volt mód, hogy hazatérésre bírhatta volna, mert — úgy mond Livingstone — utazásainak célpontja előtt véli magát.

Később a földrajzi társulat expedíciója is találkoztott vele, ellátva őt a szükségesekkel. Hanem utóbbi időben ismét nem lehetett hallani felőle semmi bizonyosat. Ismét nyoma vesszett.

Nem régebben azt mondta egy hír, hogy vadak fogásába jutott, s nem tudja lefizetni nekik a váltásdíjat. De e hír hatását azal egyensúlyozták, hogy azóta bizonyára rátalált ismét egy expedíció, melyet támogatására küldtek.

Az éjjel pedig egy londoni távirat halálát jelent, minden részletet felvilágosítás nélkül.

Livingstone első utazásairól két munkát írt, melyek nevezetesen művek. Ujabb utazásainak történetét azonban csak Stanley elbeszélései után ismerjük.

BELFÖLD.

K.-Vásárhely, jan. 25. 1874.

Szerény kérdések azokhoz a kiket illet.

Kézdi-Vásárhelyi közönsége a folyó hó 5-én egyhangulag helyeselte és elfogadta képviselője jelentését, s egyhangulag bírt meg továbbra is képviseltetésével. Folyó hó 24-én azonban megjelenik egy idegen emberke a város polgárai közt s egy izgatott felülrassal ellátott aláírási ívet bocsátott ki e város békés és egyetértő polgársága közt, mely szítja az egyetlenség és viszálykodás tüzeit. Ezen emberke hihetetlenül a „Magyar Polgár” „Részvét” nevű szívtelen és hamis vádakait ír levelezőjé. Több értelmes polgár utánjárása által kiderült, hogy e kisember a kézdi-orbai választókerület képviselője dr. Cseh Károly, a ki az ország alig fizethető adójából buzsa a nap- és házbérdíjra s mégis, néha az ülések folyó hó 8-án megnyíltak, felhívta érzi magát itt-hon folytatni igazító üzemeltet egy más választókerületben, s a békés polgárokat, a pártszenvetély által sugallt izgatása által egymásra uszítja s köztük viszálykodást szít.

Van-e az illető helyen tudomása az ilyen képviselők távollétéről? Ha nincs tudomása, nem lenne-e célszerű rendszabály által úgy intézkedni, hogy az ilyen vándor képviselő, vándorlái ideje alatt az ország javára veszítse napidíját és házbérlését?

Az alkotmányos élet és törvény megengedi-e, hogy egy képviselő, más képviselő társá kerületében ellene izgató üzemeltet folytasson?

Ez ilyen „panaszok” üzemeltet összeférnek-e a törvénnyel és szabadsággal? Azt hisszük a képviselői magasztos hivatással, a képviselőknök egymás közti reciprocitásával s a becsületes ember jellemével össze nem egyeztetethető. Azért ez izgató üzemeltet után hivatva éreztük magunkat e néhány kérdést a nyilvánosság előtt közközlaktatni.

Szőcs József. Balogh Sándor.
Nagy Dániel. Székely János.
Varga József. Pap András.

Zilah, 1874. jan. 27-én.

A krassna-középszelemezgyei tanító-testület zilahi járási köre.

F. évi jan. 24-én alakult meg e kör Zilahon az állami tanító-képezde tanárai és tanítói, valamint a helybeli és vidéki néptanítókból. Az alakuló gyűlést megelőzőleg a vidéki ref. tanítók tartottak gyűlést a tanítóképezde egyik termében Faluvégi Albert, kép. ig. ur elnöke alatt. Az elnöki üdvözlés és a jegyzőkönyv felolvasása után, felolvastattott Szász Lajos, egyetemi pénztárnok számadása és Uj Bálint jelentése a könyvtár állásáról. A számadás rendjén

van az egyetemen képzésén 20 frt 10 kr. a könyvtárnoki jelentés szerint pedig 46 darab szakkönyve. Azután elnök felhívja az egyet. tagjait, miszerint van-e szándékuk a szomszédos tereben mindjárt kezdődő tanító-testület alakuló gyűlésén részt venni, illetőleg kívánnak-e csatlakozni a tanító-testülethez s így egyesült erővel haladni egy szent cél felé? Erre mindnyájan lelkesedve kiáltottak fel: „csatlakozni kívánunk!” szándokukat pedig írásban kifejezve, beadták a tanító-testület alakuló gyűlésébe.

A tanító-testület alakuló gyűlése pedig 11 órakor vette kezdetét szintén Faluvégi Albert ur elnöke alatt, mivel ngs. Korökes József, tanfelügyelő elnök ur betegsége miatt nem elnökölhetett. Az elnöki beszédet megelőzte a képezdei ifjúság összhangzatos éneke, mely után elnök melegen üdvözlötte a kör tagjait e beállott új éven.

Felolvastatták a vall. és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által megerősített alapszabályok.

És most egyesült akarattal hozzákezdnek a tisztviselők megválasztásához. Titkos szavazás után elnökké: Faluvégi Albert, kép. ig. ur, alelnökké: Veress József, dícsádi tanító, jegyzővé Triff Gábor, kép. tanár választottak meg, azonban utóbbi a jegyzői hivatalról bokros teendőiért, határozottan leköszönt, illetőleg ez állást nem fogadta el. Jegyzővé aztán, közfelkiáltás után, megválasztott Szász Lajos, zilahi néptanító.

Faluvégi Albert ur olvassa jelentését a bécsi világhírlátiúson tett tapasztalatairól.

Élénk színekkel rajzolja először is Bécsig tett útját s aztán a hallgatók elé állítja konkrét alakban a kiállítás általános képét, minden főbb mozzanatot képekkel illusztrálva. Irodalmi becsé e jelentésnek szakavatottság, és a kiállításban tett figyelmes szemlélődésről tesz tanubizonyosságot. (Éljen!)

Czöndör Sándor, gyak. tanító szintén világhírlátiúson tapasztalatait olvassa: a népiiskolákat közelebről érdeklő, lényegesebb tárgyakról tesz jelentést. 1. Az irva-olvasást, 2. az olvasást, 3. a számtant, 4. a földrajz, 5. a történet, 6. a természetrajz tanításánál alkalmazható taneszközökről szol. Figyelmet lekötő jelentése, melyet minden felvett pontnál rajzokkal is igyekezett világossá tenni, mindvégig nagy érdeklődéssel hallgattattott.

S végül elhatározottatott e gyűlésen, hogy a jövő gyűlés ismét Zilahon a képezde egyik termében f. évi ápril 25-én d. e. 9 órakor fog megtartatni. Tárgyai lesznek: 1. „Kisérletekkel egybekötött előadás a gázról” Triff Gábor által. 2. „Mintatartás a számtan köréből” Czöndör Sándor által. 3. Zilahi népiiskolák megtekintése.

A gyűlést d. u. 1/2 2-re befejezte a kép. ifjúság gyönyörű összhangzatos éneke.

Szász Lajos,
a zilahi járási kör jegyzője.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Budapeston január 29. 10 ó. — p. d. e.

Érkezett január 29. 11 ó. 3 p. d. e.

A képviselőház tegnapi ülésében a vasúti és pénzügyi bizottságok előterjesztették jelentéseiket a keleti vasutprioritások ügyében. Az osztályok rögtön tárgyalni kezdék a jelentést. A központi bizottság ma elkészíti munkáját, mely a képviselőház ma délután öt óráig tartandó ülésén előterjesztetik. A tárgyalás holnap kezdődik s valószínűleg igen heves lesz. A Deákpart tegnap este tartott értekezletet. Szilágy többszörös felszólalására a párt többsége elfogadta a kormányjavaslatot; a balzöepi töredékek visszautasították. Elfogadása a kamratöbbségtől való szintű.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, január 29. 1874.

— Hymen. Koch Antal kolozsvári egyetem tanár közelebb jegyezte el a szép Molnár Gizela k. a. t. a budai leány-nővelde intézet előnyösen ismert tulajdonosnőjét.

— Paulay Ede tegnap volt városunkba érkezendő, hogy színházunk jövő sorsának tervezete felől a színházi választmány megbízottai előtt nézetet előadja. Kíváncsian várjuk a mentő eszméket — csak félünk, hogy a mentés helyett egészen más eredmények fognak következni.

— A k. monostori gazdasági tanintézet egyik jeles növendéke Nyárádi István tegnap meghalt. — A közelebb London-utczában kiűtött tüzvész alkalomával meghalván, typhusba esett, s tegnap este az élek sorából már kimúlt. Nyugodjék békében!

— A keleti vasút ügye majdnem háttérbe szorítja a közérdekeltség köréből a 21-es bizottság működését. Egyfelől a kormány iderovatkozó törvényjavaslata, másfelől az igazgató-tanács memorandumja foglalkoztatja a lapokat. E nagy terjedelmű emlékirat — melyet a „Magyar Polgár” tegnapi száma, egy innyi melléklettel jelenvén meg, egész napja le-

mében közzét — sajátságos világításban tűnik föl a „Baloldal” következő sorai által: „Nehány nap előtt, mondja a nevezett lap, egy ur jelent meg szerkesztőségünkben, mint mondá az angolbank megbízásából s a memorandum terjedelmes kivonatának közlésére kérte fel a lapot, azon tért, melyet a kivonat a lapban elfoglaland, 1000 frttal akarván díjazni. Nagyon természetes, hogy eme, czéljában nemtelen ajánlatot visszautasítottuk.” Fureas... A „Magyar Polgár” különben „a méltányosság érdekében” közli egész terjedelmében az emlékiratot, melyből, — mint mondja — tisztán látszik azon bűnös, semmivel sem menthető hebehurgyaság, melylyel a kormány ezt az egész dolgot kezelte”, az igazgató-tanács mindezekben az ártatlanság lilium-ruháját viselven.

— A második álarozos bál színházunkban február 5-dikén lesz. A Thalia csarnokában lefolyt első mulatság sikeréből ítélve, az szintén egyik érdekes mozzanata lesz a farsang lárvás időtöltéseinek. A rendezőség leleményessége azt hisszük ez alkalommal sem feledkezik meg a közönség számára minél élvezetesebb est szerzéséről s a diadal utánának végéhez közelgő Carneval ó fenségsének néhány órára a muzsák hajlékában fényes trónt állít.

— Nemcsak a panaszok szellem engedi magát odáig ragadtatni, hogy a lapok cikkeit az országgyűlés előtt beaurja (lásd Tombor Iván panaszát a „Reform” ellen, a képviselőház jan. 26-diki ülésében) hanem — bár kissé özönvíz előtti alakban — a városi bizottság ülésében is megértük azt a tréfát, hogy lapunk egyik újdonságát egy bizottsági tag a képviselőt bíróságra elé akarta állítani. Vala pedig ez a tisztelt ur, a ki „a kakas rám nézett” meséjét in optima forma eljátszotta, Nagy Lajos ur, kinek az fájdtotta meg érzékeny szívé, hogy lapunk, midőn a candidationalis bizottság kijelölési joga volt kétségbe vonva, baloldali velőitásoknak nevezte e rugaszkodásokat. Ej, ej tisztelt panaszos ur! szívenyleni-é ön, hogy baloldalinak nevezettik? Tegyen hát órást ellene, vagy, ha ezt tenni nem meri, ne kívánja, hogy badar magatartása után is pártunk tagjának tekintessék; azt pedig ingyen se képzalje, hogy lapunk a községek feletti ítélleti jogát a képviselő bizottság előtt pilyérgesekre föl fogja adni. Ha vándja van ellenünk, itt a sajtó, avagy az esküdtszék, az illetékes fórumok, de ha a törvényhatóság termében kezd panaszkodni — annak bizony más eredménye nem lesz, mint — józú kaczagás.

— Lengyelország legfelsőbb polgári és katonai kormányzásával Kotzebue főhadsegéd bizatott meg.

— A M.-Vásárhelyt megjelenő „Székelyföld” című lap — mint halljuk — rövid idő alatt Ghy-ezypárti politikai lappá fog átváltozni. Héjas József kiadó tulajdonossal most folytak e tárgyakban az alkudozások. A lap jelenlegi szerkesztője visszalépett, s jövőre állniólag egy Postról M.-Vásárhelyre költözö ügyvéd fogja szerkeszteni.

— Nagy halandóság. Nagy-Szebenben e hó 1-étől fogva 25-dikéig 80 halálozás esetén több fordult elő. Alig tizenkilencszernyi népesség mellett, mindenesetre rendkívüli nagy a halál adója.

— Magas életkor. Szeben várososa egyik vendéglősének Wolf Antalnak anyja e hó elején Semlinben élete 109-dik évében hunyt el.

— A székely-keresztúri Pádagogiai kör által a helybeli áll. tanítóképezde magán dalárda tagjainak közreműködésével rendezett jótékony célú felolvasási estélyek programja. Kezdeté esti 1/8 órakor. Helyiség: a helybeli tanítóképezdeben. (Br. Gamerra felső háza.) Belépti jegyek előre váltathatók Papp Ödön ur kereskedésében; este a pénztárnál. Jegyek ára: a két estvére egyszerre váltva 1 frt, külön-külön 60 kr. Tanuló jegy egy estvére 30 kr. Felülvezetések szívesen fogadtatnak. I. Estély. (A helybeli casino javára) 1874. február 7-én 1. „Az erdő alkonya” négyesdal, Seyffertől; éneklő a tanítóképezde magán énekkara. 2. „Nőnevelés” felolvasás Kozma Ferenc képezdei ig. tanártól. 3. Borsdal Erkel „Bánk bán” című dalművéből, songora és kar kísérettel éneklő Bakcsi Áron II-od éves képezdei tanuló. 4. „Hogy is volt csak?” Szász Gerőttől; szavalja Istváni József gym. tanár. 5. „Fecsegések Hollandról” felolvasás Sándor Domokos képezdei tanártól. 6. „Induló” Huber Károlytól; éneklő a tanítóképezde magán énekkara. II. Estély (A pádagogiai kör javára) 1874. február 21-én 1. „Népdal egyveleg” Zimay Lászlóttól. Éneklő a tanítóképezde magán énekkara. 2. „Mi a szép a zenében?” felolvasás Horváth Gyula kép. tanártól. 3. „A bűnös éjszakája” Nyilas Samutól; szavalja Bedő Dónes kép. tanár. 4. „Ábránd” Gounod „Faust” dalműve felett Leybachtól; zongorán előadja Horváth Gyula kép. tanár. 5. „Egy házassalandó ifjú kalandjai Pesten és a vidéken” felolvasás Hetey Gábor kép. tanártól. 6. „Buesu dal” Ábttól; éneklő a képezde magán énekkara.

— Olteanu János, a Nagyváradra áthelyezett lugosi volt püspök közelebb egész vártlanul érkezett meg székhelyére. A derék hazafi, a magyar szellemű román főpapot nagy rokonszenven látják mindenütt. — A nagyváradi lapok hosszu cikkekben üdvözlők a püspököt és sorolják el nem közönségs érdemeit. A fiatal főpap rövid élettraja a következő: Szül 1863-ban Szintyest községben, Krassó megyében. Iskoláit

végezte Lugoson, Balásfalva és a bécsi központi pap-nőveldeben, kitűnő sikerrel. Pappá szenteltetett 1839-ben s papi pályáját mint a lugosi egyházmegyei igazító és gimnáziumi tanár kezdte meg. Majd sztszéki jegyző, ülnök és püspöki titkár lett, míg kitűnő érdemeinek elismeréséül az akkori lugosi püspök — Dobra Sándor — általtiszteletbeli főesperessé később pedig pápai titkos kamararász nevezetett ki. 1870-ben pedig lugosi püspökké nevezetett ön ki, ugyanaz év decz. 18-án a n-váradai gör. kath. székesegyházban azzá szenteltetett föl. Olteanu püspök installációja e hó 24-én volt. Az egyszerűséggel lefolyt szertartási ünnepélyen a városi s megyei hatóságok, az akadémiái tanári kar és nagyváradi közönség voltak jelen. Az ünnepély bevégezése után a tisztelgőket fogadta a püspök ur. Más ünnepélyességek nem voltak, — a diszebed is elmaradt; hanem a helyett a szegények részestültek bőkezű adományokkal.

— Ős anya. A 80 éves Boezkö Athanasz, ki 60 év óta lakik N. Váradon, e napokban megérte unokája unokájának születés napját is. Boczoné már tizenhárom éves korában férjhezment.

— Livingstone Afrika belsejében vérhasban meghalt. A bebalzsamozott holttest Angolországba fog szállítatni.

KÖZGAZDASÁG.

A néhány év óta megindult vasúti közlekedés, Erdély vajtermelését is valószínűleg elő fogja mozdítani és kiemelni eddigi elhanyagolt állapotából. A nagyobb városok piacait, mind ekkoráig csak a legközelebbi környék termelői látták el vajjal; a kínálat végtelen csekély a kereslethez mérve és ezért a legálányabb ár is jó pénzben kel el. Tapasztalásból tudom, hogy Kolozsvárt mily bajos egyforma minőségű jó vaját minden időben kapni. Sőt vannak oly időszakok, midőn valódi ünnepet ül a család, ha finom izletes vaj kerül az asztalra, mert — ha csak a véletlen nem segít — gazdaszonyi lángészre van szükség, ilyenre szert tenni. Mindez meg fog változni, mihielyt felfogják helyzetüket a vasút vonal közelébeni birtokosok és kihasználni igyekeznek azon előnyöket, melyeket a vasúti közlekedés nyújt. Állandóan azonban csak akkor lesz segítve a bajon, ha mindig egyforma minőségű és távolabbra is szállítható árut lesznek képesek előállítani.

Csak valamivel kiterjedtebb tejgazdaság, nem gondolható célszerű tejhelyiség nélkül. Kissebb tehát állomány mellett a pincze vagy kamara is megfelelő a célnak, ha legelője tiszta és a hőmérséklet a szükség szerint módosítható. Semmiféle erjedő, savanyu, avas vagy más nehéz szagú tárgyat ily helyiségben tartani nem lehet, mivel a tej vagy tejfel igen hamar megromlik; legjobb esetben kellemtelen izt és szagot nyer. Ismert dolog ugyan is, hogy a tej a körülötte levő levegőből igen könnyen idegen különös szagot vesz fel, ezáltal a belőle készült vaj is élvezhetlenné válik. Így például sokszor halljuk mondani, hogy a tejnek dohos, pincze vagy istálló szaga van. Egy angol e részben kísérleteket tett; frissen fejt tej mellé különbenyben terpentin olajat, rothadó és egyéb büzös anyagokat helyeztet. Legtöbb esetben azt tapasztalta, hogy a tej nemcsak szagát vette fel a mellette levő anyagnak, hanem egyszersmind e szagnak megfelelő kellemetlen izt is. Kísérletekből meggyőződött, hogy különösen a felszálló szirgolyocskák veszik fel először ezen idegen szagokat; ez nagyon valószínűnek is látszik, mivel a zsír legjobb oldó szere a legtöbb szagos anyagnak.

Egy jó hőmérő nélkülözhetetlen minden okszerű tejkezelésnél: pontosság és tisztaság pedig a fődolog.

Ujabb időben nagy mértékben divatos és bizonyos körülmények között — igen célszerűnek bizonyult be, a vaját egyenesen a tejből közpülni. Az eljárás nagyon egyszerű. Az estvéli tejet e célra szolgáló nagyobb edénybe szűrve, befedjük és érintetlen állani hagyjuk. Befedésre legjobb abroncsra feszített likaosos kelmét használni, mely a legyeknek s b. behullását megakadályozza, de a tejből felszálló gőzök szabadon elszállhatnak s ez a tej lehűtésére nézve fontos. A reggel fejt tejet egyszerűen az estvélihez szűrjük, az egészet aztán nyugodtan állani hagyjuk mindaddig, míg a közpülésre alkalmas. Nyáron át azonban, úgy az első fejtést, mint a másodikat, mielőtt az elsőhöz öntenék, le kell hűteni +16—20° R-ra, mivel ellenkező esetben a tejigen rohamosan savanyodnék meg, mi úgy a vaj mennyiségére, mint minőségére, nagy befolyással van. A második fejtést soha sem szabad mel gen hozzáönteni, a már kihűlt estvéli tejehez. Az így összeöntött tej lassanként megcsavanyodik, az az elkészül a közpülésre; általános tapasztalat szerint, ha az estvéli tej 36, a reggeli 24 óráig állott, már lehet közpülni. A tejkamara hőmérséke ez eljárás mellett +6—20° R. között váltakozhat.

A vajköpük legkülönfélébb változat és rendszer szerint vannak készíve, egyik jobbnak, tökéletesebbnek mondatik, mint a másik. Itt csak azon általános kellekeket sorolom fel, melylyel minden köpünek birnia kell.

1. A szirgolyocskák széttroncsolása és össze-

gyűjtése gyorsan és tökéletesen eszközöltesek.

2. A vaját könnyen lehessen kivenni és a köz-

püt magát alaposan kitisztítani.

3. A közpüldő tej vagy tejfelnek hőmérsékét — szükség esetében — módosítani lehessen, szint-

egy a friss levegő bejutása ne legyen elzárva.

4. Ne legyen felette drága.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő Szász Béla:

**A tordai takarékpénztár-egylet
rendes évi közgyűlése,
f. évi mártius 1-jén d. e. 9 órakor
fog Tordán az intézet helyiségében megtartatni.**

Tárgysorozat:

1. Igazgatósági jelentés.
2. Választmányi jelentés.
3. Számvizsgáló és leltározó bizottság jelentései, évi számadások és mérleg megvizsgálása.
4. Tiszta jövedelem feletti intézkedés.
5. Tisztviselők fizetése megállítása.
6. Számvizsgáló és leltározó bizottságok választása. — (23 §.
- a) c) d) e) f) h.)
7. A választmány kiegészítése (29 §).

Jegyzet: A közgyűlésen személyesen, vagy felhatalmazottjaik által megjelenni akarók, részjegyeiket a gyűlés előtti nap esti 6 óráig tartoznak a gyűlés tartama idejére nyugta mellett letenni.

Világtárlat Bécsben 1873.

Haladási érem.

Cs. és kir.

kivált. szabad.

valódi

tisztított

M Á J O L A J

Maager Vilmostól Bécsben Heumarkt 3 sz.

A legelső orvosi tekintélyek által megvizsgálva s könnyen emészthetése végett különösen ajánlva és rendelve mint legtisztább, legjobb, legtermészetesebb s tapasztalatilag legsikeresebb *) szer **meit- és tüdőbajok** ellen, valamint görvölly, sömör, tályog, bőrsültségek, mirigybetegségek, gyengeség sat. ellen — **egy üveggel 1 frt.** vagy gyári raktárban: Bécs, Heumarkt 3 sz. vagy Bécs és a birodalom legelső gyógyszerházaiban és anyagkereskedésében valódi minőségben kapható, különösen a következő czégekknél:

Kolozsvárt: Wolf J., Engel J. és Binder K. gyógyszerészeknél. **Karváz József** kereskedőnél. **Abrudbányán:** Vladu Miklós gyógyszerésznél. **Gy. Fehérvárról:** Mihály Zsigmond gyógyszerésznél. **Fogarásban:** Hermann Ján. P., Steinburg P. gyógyszerészeknél. **Hátszegben:** Mátéfy Béla gyógyszerésznél. **Szebenben:** Jikely K. gyógyszerésznél. **Thalmayernál:** J. kereskedőnél. **Brassóban:** Jekelius Nándor Zell Károly, Kugler Ede, Fábik Ede, Fuhrmann és Honigberger gyógyszerészeknél. **Eremias Demeter,** Köhler S. J., Hessheimer H. és J. L., ifj. Hessheimer Lajos kereskedőknél. **Maros-Vásárhelyen:** Jeney Károly gyógyszerésznél. **Bucher Miksa,** Fogarasi J. Demeter kereskedőknél. **Szerdahelyen:** Schimmert C. F. gyógyszerésznél. **Szegedről:** Misselbacher J. B. és fiai, Teutsch J. B. kereskedőknél. **S-Szt. Györgyön:** Fehdenfeld Gyula gyógyszerésznél. **Sádsz. Régenben:** Czoppelt Nándor gyógyszerésznél. **Székely-Udvarhelyen:** Solymosy J. gyógyszerésznél.

*) A bécsi világtárlaton Ausztria, Német- és Franciaországból kiállított máj-olaj nemek közt csupán Maager esuka-má-ja lón a haladási éremmel kitüntetve a nemzetközi jury által.

Legujabban megjelentek és

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

Naptárak 1874-re.

AZ „ATHENAEUM“

(Ezelőtt Emich Gusztáv)

Nagy Képes Naptára

az 1874-dik évre.

Szerkeszti Sárkány János Ferencz. Teljes tisztí czimtárral. Tizenötödik évi folyam számos fametszvényvel.

Ára 1 forint.

Ez a legszebb, legteljesebb és aránylag legolcsóbb naptár.

Honvéd Naptár.

(Együttal katonai Naptár.)

A magyarnép számára. Szerkeszti Áldor Imre 1874. Hetedik évfolyam.

Ára 60 kr.

Közhasznú

Erdélyi Képes Naptár

1874-dik közönséges évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

Tizenötödik évfolyam. Ára 26 kr.

Egyetemi hallgatók

Zseb-naptára

1874. évre.

Szerkeszti KAN BÉLA. Első évi folyam.

Angol-vászonba kötve, jegyzék-alakban, ironnal ellátva.

Ára 1 frt 20 kr.

Hölgyek Naptára 1874.

Második évi folyam. Ára 1 frt 40 kr.

Nevezzünk! új humoristikus Naptár.

A magyarnép számára 1874. közév. Ötödik évfolyam.

Ára 40 kr.

Gazdasági zseb-naptár

1874-dik évre.

XIV-dik évfolyam.

Szerkeszti Kodolányi Antal.

Jegyzék alakban angol vászonba kötve és ironnal ellátva, 12 hónapra szóló teendők és naplók külön-külön füzetével.

Ára 2 frt.

AZ ATHENAEUM

Kis Képes Naptára

az 1874-dik évre.

Szerkeszti Sárkány János Ferencz. Negyedik évi folyam.

Számos remek metszvényvel. Ára 50 kr.

Fromme's Oesterreichischer Medizinal Kalender.

Neunundzwanzigster Jahrgang. 1874.

Herausgegeben von Dr. Josef Nader.

Mit dem Portrait des Hofrathes Prof. Dr. Bamberger.

Preis 1 fl. 60 xr.

Alois Bucánsky's Grosser Bilder-Kalender

für das Gemein-Jahr 1874. Sechszundzwanzigster Jahrgang.

Mit in den Text gedruckten Bildern. Preis 40 nkr.

Dr. Joh. Nep. Vogl's Volks-Kalender

für das Jahr 1874. Dreissigster Jahrgang. Preis 65 nkr.

Der Wiener Bote

Illustrierter Kalender für Stadt- und Landleute auf das Jahr 1874.

Von Carl Elmar. Preis 36 nkr.

Neuer illustrirter Volks-Kalender

für Ungarn und Siebenbürger auf das Jahr 1874.

Das Kalendarium verfasst von Prof. Dr. Franz Albert von Monte Dego

Direktor der Sternwarte zu Erlau. Preis 50 nkr.

Ugyan csak

Legujabban megjelentek és Kolozsvárt

Stein János könyvkereskedésében kaphatók:

HOLT KÉZ.

Irta F. LE PRINCE. Francziából fordította SIO. (A Monte Christo folytatása) 4 kötet. Ára 3 frt 20 kr.

Roma története,

a nyugoti birodalom elenyésztéig.

A művelt rendek szükségéhez alkalmazva.

A magy. tudományos akadémia által a magy. hölgyek díjával koszoruzott pályamű. Irta Por Antal. Ötven fametszetű képpel.

Ára 2 frt 80 kr.

De Gerando Agostné

Gr. Teleki Emma görögországi levelei

és a régi Attikának hiteles kútfők utáni leírása.

Ára 4 frt.

Budapest főváros törvényhatóságának szervezete.

Hivatalos kiadás. Ára 1 frt 50 kr.

Angol állam-férfiak és szónokok,

a jelenkorból élet és jellemrajzban.

Szonoklati mutatványokkal összeállította György Endre.

Ára 4 frt.

CSÓK.

Vigjáték négy felvonásban. Irta Doczi Lajos.

Az akadémia által a gr. Teleki jutalommal kitüntetett pályamű.

Ára 1 frt 20 kr.

Tanulmányok.

Irta Hunfalvy Pál. Ára 2 frt 80 krajczár.

Küzdelem a jogért.

Irta dr. Ihering Rudolf. A bővített harmadik kiadás után.

Fordították Ballai Lajos és Lippe Vilmos. Az előszót írta hozzá dr. Wenzel Gusztáv. Ára 60 kr.

Az aszszonyok, a játék és a bor.

Ch. Paul de Koch után francziából fordítva.

Ára 1 frt 40 kr.

FRIGUETTE.

Regény. KOCK PÁLTól. Francziából Ozorai Árpád.

2 kötet. Ára 1 frt 60 kr.

A m. kir. központi állam-pénztár és a m. k. államadóssági pénztár szolgálatára vonatkozó pénztári utasítások és szabály-rendeletek gyűjteménye.

A m. k. pénzügyminiszter ur megbízásából, összeállította Vörös József, m. k. számtanácsos. Ára 1 frt 50 kr.

Az 1662-diki országgyűlés.

FABÓ ANDRÁS agárdi ág. vall. ev. pap, a magy. tud. akadémia lev.

és a magy. tört. társulat val. tagjától. Ára 2 frt.

Ugyan csak

Stein János kereskedésében kaphatók:

Három nemzedék.

Széchenyi és Vörösmarty, Kossuth és Petőfi, Deák és Arany.

Ára 60 kr.

BESZÉLYEK,

német, francia és angol eredeti után fordították többen. Ára 1 frt.

A kórisme

megállapítására szükséges vizsgálati módszerek.

Irta ifj. Purjesz Zsigmond.

Ára 1 frt 20 kr.

Az arany ember.

Regény 5 kötetben. Irta Jókai Mór.

Ára 5 frt.

A komédia elmélete.

A Kisfaludy-társaság által jutalmazott pályamunka.

Irta Névay László. Ára 1 frt.

ROBIN HOOD.

Irta James György, fordította

Petőfi Sándor.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

Kötve 2 frt 20 kr.

CHOPIN,

Liszt Ferencz után

franciából

Gróf Vass Ottilia. Ára 1 frt 60 kr.

Egy tör története.

Regény. Oettinger után fordította

Balázs Frigyes.

Ára 1 frt 20 kr.

Szabályrendelet

az 1871. évi XVIII. t. cz. 74 és 75 §§. értelmében

a közjegyzői hivatal

ellátására előirt képesség beigazolása végett megkívántató szigorlat tárgyai és megtartási módja iránt. (Lenyomat a Budapesti Közlönyből.)

Ára 10 kr. Postán küldve 12 kr.

Magyar önkügyvéd

vagyis elméleti és gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben

leginkább előforduló jogügyletek elintézésére, továbbá az államfő, az államkormány, a közigazgatási és bírói hatóságoknál ügyvédi segély nélkül benyújtható mindennemű folyamodványok, kérvények, panaszok, felebbezések, valamint a jogügyleteket tárgyzó magánokiratok és beadványok fogalmazására és szerkesztésére vonatkozólag több százra menő magyar és német szövegű iromány-példával ellátva. Minden osztálybeli honpolgárok használatára. Irta TÓTH LAJOS köz- és váltóügyvéd, Pestmegye volt tisztí főügyésze.

Harmadik, egészen átdolgozott s az időközben hatályba lépett újabb és legújabb hazai törvények alapján kiegészített és jelentékenyen bővített kiadás. Ára 2 frt 40 kr.

(29)

(2-3)

Szállás kerestetik

pénz kamatjában.

A szállásnak naposon, egészségesnek, nyiroktalannak kell lenni. Bővebben e lapok kiadó hivatalában.

(436)

(6-24)

A Diána-fürdőben

naponta a szokott órákban a jótékony hatású **gőzfürdő** nem különben a meleg **kádásfürdők** reggeltől estig, a legillendőbb árban élvezhetők, különös tekintettel lévén a minden felekezeti **tanuló ifjuság** részére, a kik is főképpen a délutáni órákban fele árban, ugyanint 30 kr-ért részesülhetnek, a testi tisztaságot és egészséget előmozdító fürdő-intézetben.

Kolozsvárt, 1873

a Diána-fürdő-igazgatósága.